Lietas Nr. A420496412
Lietas arhīva Nr. A42-01870-13/28

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013. gada 20. novembrī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese T.Jefremova,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Apgāds Zvaigzne ABC" pārstāvim /pers. A/,

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvim /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Apgāds Zvaigzne ABC" pieteikumā par pienākuma uzlikšanu Izglītības un zinātnes ministrijai sniegt pieprasīto informāciju.

Aprakstošā daļa

[1] Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Apgāds Zvaigzne ABC" (turpmāk – pieteicēja) ar 2012.gada 5.jūnija iesniegumu Nr.1-05/55 (turpmāk – Iesniegums) lūdza Izglītības un zinātnes ministriju (turpmāk arī – ministrija) sniegt atbildi uz sekojošiem jautājumiem:

1) vai Izglītības un zinātnes ministrija vai Izglītības un zinātnes ministrs personīgi sakarā ar elektronisko mācību līdzekļu ieviešanu Latvijas izglītības iestādēs ir organizējis tikšanos ar Latvijas mācību līdzekļu izdevējiem, un, ja, jā, tad kādēļ uz šādu tikšanos nav aicināta pieteicēja;

2) kāda ir valsts politika elektronisko mācību līdzekļu ieviešanai Latvijas izglītības iestādēs un uz kādiem principiem (noteikumiem) tā ir balstīta.

[2] 2012.gada 27.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par pienākuma uzlikšanu Izglītības un zinātnes ministrijai (turpmāk – atbildētāja) sniegt pieprasīto informāciju.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Pieteicēja norāda, ka Iesniegums iesniegts, jo 2012.gada maijā publiskajā telpā izskanēja informācija Izglītības un zinātnes ministra plāniem Latvijas skolās ieviest elektroniskos mācību līdzekļus, kā arī tāpēc, ka 2012.gada jūnija sākumā Izglītības un zinātnes ministrs savā Twitter kontā uzsāka diskusiju par viena elektronisko mācību līdzekļa izdevēja produktu – izplatot produkta reklāmu, argumentējot ar produkta īpašībām (turklāt publiski noraidot interesi par pieteicējas izdotajiem elektroniskajiem mācību līdzekļiem).

[2.2] Pieteicēja Iesniegumā paudusi bažas par to, ka ministrs publiskajā telpā ir sekmējis diskusiju tikai par viena Latvijas izdevēja elektronisko produktu, apzināti atstājot citu izdevēju piedāvājumu bez ievērības, kā arī izplatījis viena Latvijas izdevēja produkta reklāmu. Iesniegumā pieteicēja norādīja, ka šāda rīcība ir pretrunā ar atklātības principu (pēc kādiem kritērijiem Izglītības un zinātnes ministrs izvēlējās apspriest un kādēļ apsprieda konkrēto produktu?), vienlīdzības principu (kāpēc netika nodrošinātas līdzvērtīgas produktu apspriešanas iespējas citiem izdevējiem?) un godīgas konkurences principu (kādēļ reklamēts viena izdevēja produkts?).

[2.3] Uz pieteikuma iesniegšanas brīdi atbilde uz Iesniegumu nav saņemta mēnesi un 14 dienas, jo iesniegums Izglītības un zinātnes ministrijā saņemts 2012.gada 6.jūnijā.

[3] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumā atbildētāja norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, jo atbildētāja uz Iesniegumu ir atbildējusi ar 2012.gada 31.augusta vēstuli Nr.01-17/3771 (turpmāk – Atbildes vēstule), kurā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Ar Ministru prezidenta 2012.gada 7.jūnija rezolūciju atbildētājai lūgts izskatīt lesniegumu un sagatavot Ministru prezidenta atbildes projektu.

[3.2] Ministru kabineta 2012.gada 3.jūlija sēdē izskatīts informatīvais ziņojums „Par risinājumiem mācību līdzekļu nodrošināšanai vispārējās izglītības iestādēs". Atbilstoši informatīvajam ziņojumam, plānots veikt mērķtiecīgus pasākumus mūsdienīga mācību procesa īstenošanai digitālā mācību vidē. Tie paredz līdztekus iespiestajiem mācību līdzekļiem nepieciešamību veicināt digitālo mācību līdzekļu izstrādi un izmantošanu, kā arī iespiesto mācību līdzekļu (tai skaitā mācību grāmatu un darba burtnīcu) digitalizāciju un publicēšanu interneta portālā.

[3.3] Lai nodrošinātu atbildes uz lesniegumu sniegšanu pēc būtības par valsts politiku digitālo mācību līdzekļu ieviešanai izglītības iestādēs, nepieciešams izvērtēt esošo situāciju mācību līdzekļu tirgū Latvijā un apzināt risinājumus mācību līdzekļu nodrošināšanai izglītības iestādēs, tai skaitā apkopot informāciju par izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mācību līdzekļiem, mācību fonda atjaunošanas principiem un iespējamiem veidiem, konkurenci mācību līdzekļu tirgū un iespējamiem risinājumiem mācību līdzekļu iegādes izdevumu samazināšanai.

[3.4] Ņemot vērā minēto, atbildētāja 2012.gada 12.jūnijā pašvaldību izglītības pārvaldēm un izglītības speciālistiem nosūtīja vēstuli ar lūgumu sniegt atbilstošu informāciju. No saņemtās informācijas par mācību līdzekļu iegādēm izglītības iestādēs, atbildētāja 2012.gada 17.augustā pieņēma lēmumu vērsties ar iesniegumu Konkurences padomē, lai saņemtu atzinumu par konkurences apstākļiem un situāciju mācību līdzekļu tirgū, vienlaikus lūdzot padomes viedokli par nepieciešamajiem pasākumiem konkurences veicināšanai minētajā tirgū.

[3.5] Saskaņā ar minēto, kā arī to, ka Konkurences padomes atzinums ir absolūti nepieciešams un tam ir izšķiroša nozīme atbildes uz lesniegumu nodrošināšanai, atbildi pēc būtības atbildētāja nodrošinās nekavējoties pēc Konkurences padomes atzinuma saņemšanas. Atbildētāja informē, ka starpatbilde uz lesniegumu nav nosūtīta sakarā ar tehniskām kļūdām ministrijas informācijas sistēmā.

[3.6] Atbildot uz pieteicējas jautājumu par organizētajām sanāksmēm ar mācību grāmatu izdevējiem, atbildētāja informē, ka saskaņā ar tās rīcībā esošo informāciju 2012.gada 26.jūnijā notika Valsts izglītības satura centra mācību līdzekļu – mācību grāmatu izdevēju konsultatīvās padomes sanāksme, kurā piedalījās arī pieteicēja.

[4] Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot, ka Atbildes vēstulē nav sniegta pilnīga informācija par notikušajām sanāksmēm ar grāmatu izdevējiem par minēto jautājumu, jo nav sniegta informācija par sanāksmēm, kas ir notikušas pirms lesnieguma saņemšanas.

[5] Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē neatzina pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz rakstveida paskaidrojumā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[7] Saskaņā ar lesniegumu likuma 2.panta pirmo daļu likums nosaka kārtību, kādā privātpersona iesniedz un iestāde vai privātpersona, kas īsteno valsts pārvaldes uzdevumus, izskata dokumentu, kurā ietverts iestādes kompetencē esošs lūgums, sūdzība, priekšlikums vai jautājums, un atbild uz to, kā arī nosaka kārtību, kādā iestāde pieņem apmeklētājus.

Minētā panta otrā daļa noteic, ka šis likums neattiecas uz informācijas pieprasījumiem, kas izskatāmi saskaņā ar Informācijas atklātības likumu, kā arī uz iesniegumiem, kuriem saskaņā ar likumu noteikta cita izskatīšanas kārtība.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 1.panta 1.punktu informācija ir ziņa vai ziņu kopums jebkurā tehniski iespējamā fiksēšanas, uzglabāšanas vai nodošanas veidā.

Fakts, vai Izglītības un zinātnes ministrija vai izglītības un zinātnes ministrs personīgi sakarā ar elektronisko mācību līdzekļu ieviešanu Latvijas izglītības iestādēs ir organizējis tikšanos ar Latvijas mācību līdzekļu izdevējiem un kāda ir valsts politika elektronisko mācību līdzekļu ieviešanai Latvijas izglītības iestādēs, un uz kādiem principiem (noteikumiem) tā ir balstīta, ir ziņa, kuru ir iespējams fiksēt un, kura, iespējams, ir fiksēta.

Tādējādi tiesa secina, ka lesniegumā formulētie jautājumi ir uzskatāmi par informācijas pieprasījumu, nevis par iesniegumu.

Tomēr vienlaikus iesniegums satur arī prasību ministrijai veikt pasākumus, lai kliedētu bažas par elektronisko mācību līdzekļu iegādes (izstrādes) konkursa godīgumu, kā arī aicinājumu organizēt publisku un visiem pieejamu Izglītības un zinātnes ministrijas tikšanos ar Latvijas mācību līdzekļu izdevējiem, lai apspriestu valsts politiku elektronisko mācību līdzekļu ieviešanā. Tiesas ieskatā minētie lūgumi ir izskatāmi lesniegumu likuma kārtībā.

[8] Tiesa secina, ka lietā pastāv strīds, vai pieteicējai ir sniegta tās Iesniegumā pieprasītā informācija. Papildus lietā pastāv strīds, vai ir atbildēts pēc būtības uz Iesniegumā minēto prasību kliedēt bažas par elektronisko mācību līdzekļu iegādes (izstrādes) konkursa godīgumu un aicinājumu organizēt publisku un visiem pieejamu Izglītības un zinātnes ministrijas tikšanos ar Latvijas mācību līdzekļu izdevējiem.

[9] Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 2.panta otrajā un trešajā daļā ietvertajām tiesību normām minētā likuma mērķis ir nodrošināt, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija, kura ir iestādes rīcībā vai kuru iestādei atbilstoši tās kompetencei ir pienākums radīt. Likums attiecas uz dokumentētu informāciju, kura ir iestāžu informācijas apritē. Savukārt minētā likuma 2.panta trešajā daļā noteikts, ka informācija ir pieejama sabiedrībai visos gadījumos, kad likumā nav noteikts citādi.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 3.pantu, informāciju, uz kuru attiecas šis likums, iedala vispārpieejamā informācijā un ierobežotas pieejamības informācijā.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 10.panta trešo daļu vispārpieejamo informāciju sniedz arī pēc privātpersonas pieprasījuma. Šādu informāciju sniedz jebkuram, kas to vēlas saņemt, ievērojot personu vienlīdzību informācijas iegūšanā.

No minētā izriet, ka valsts pārvaldes iestādei, nodrošinot sabiedrības intereses, ir pienākums vispārpieejamu informāciju, kas ir iestādes rīcībā vai kuru iestādei ir pienākums radīt, izsniegt jebkurai personai.

Saskaņā ar Iesniegumu likuma 5.panta trešo daļu uz iesniegumu ir sniedzama atbilde pēc būtības.

[10] Atbildot uz pieteicējas Iesniegumā uzdoto jautājumu par organizētajām sanāksmēm ar mācību grāmatu izdevējiem sakarā ar elektronisko mācību līdzekļu ieviešanu, Izglītības un zinātnes ministrija informēja, ka saskaņā ar ministrijas rīcībā esošo informāciju 2012. gada 26.jūnijā notika Valsts izglītības satura centra mācību līdzekļu – mācību grāmatu izdevēju konsultatīvās padomes sanāksme, kurā piedalījās arī pieteicēja *(lietas 24.lapa).*

Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka Atbildes vēstulē nav sniegta pilnīga informācija par notikušajām sanāksmēm, jo nav sniegta informācija par sanāksmēm, kuras ir notikušas pirms Iesnieguma saņemšanas.

Tiesa, izvērtējot minēto argumentu, konstatē, ka gan uzdotais jautājums, gan ministrijas sniegtā atbilde nav ierobežota ar noteiktu laika posmu, kurā ir notikušas minētās sanāksmes. Tiesas sēdes laikā pieteicēja nenorādīja, ka tās rīcībā ir cita informācija par notikušajām sanāksmēm ar mācību līdzekļu izdevējiem, kā arī atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē nenorādīja papildus informāciju par notikušajām sanāksmēm ar mācību līdzekļu izdevējiem.

Tādējādi tiesa secina, ka Izglītības un zinātnes ministrija ir sniegusi pieteicējai tās rīcībā esošo informāciju attiecībā uz tās organizētajām sanāksmēm ar mācību grāmatu izdevējiem sakarā ar elektronisko mācību līdzekļu ieviešanu.

[11] Tiesa vērtē, vai Izglītības un zinātnes ministrija ir sniegusi informāciju attiecībā uz Iesnieguma otro jautājumu, kāda ir valsts politika elektronisko mācību līdzekļu ieviešanai Latvijas izglītības iestādēs, un uz kādiem principiem (noteikumiem) tā ir balstīta.

[11.1] Izglītības un zinātnes ministrijas Atbildes vēstulē ir norādīts, ka ministrijas ieskatā, lai nodrošinātu atbildes uz iesniegumu sniegšanu pēc būtības par valsts politiku digitālo mācību līdzekļu ieviešanai izglītības iestādēs, nepieciešams izvērtēt esošo situāciju mācību līdzekļu tirgū Latvijā un apzināt risinājumus mācību līdzekļu nodrošināšanai izglītības iestādēs, t.sk. apkopot informāciju par izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mācību līdzekļiem, mācību fonda atjaunošanas principiem un iespējamiem veidiem, konkurenci mācību līdzekļu tirgū un iespējamiem risinājumiem mācību līdzekļu iegādes izdevumu samazināšanai. Situācijas izvērtēšanas un risinājumu apzināšanas nepieciešamība mācību līdzekļu tirgū izriet cita starpā no Konkurences padomes secinājumiem saistībā ar uzraudzības pasākumiem mācību līdzekļu tirgū. Ministrija norādīja, ka Konkurences padomes atzinums ir absolūti nepieciešams un tam ir izšķiroša nozīme atbildes sniegšanai pieteicējai, un atbildi pēc būtības ministrija nodrošinās nekavējoties pēc Konkurences padomes atzinuma saņemšanas *(lietas 24.lapa).*

Tiesa atzīst, ka ministrijai ir tiesības formulēt savu politiku konkrētā jautājumā pēc citas iestādes viedokļa vai izvērtējuma saņemšanas, taču par to ir jāinformē informācijas pieprasītājs, kas šajā lietā ir izdarīts ministrijas Atbildes vēstulē.

Tomēr tiesa konstatē, ka Konkurences padome ar tirgus pētījuma par konkurences situāciju mācību literatūras izdošanas un realizācijas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības) tirgūrezultātiem sabiedrību ir iepazīstinājusi 2013.gada 20.augustā(http://www.kp.gov.lv/lv/aktualitates/188-kp-aicina-neparmaksat-par-macibu-gramatam), un 2013.gada 23.augustā ar elektroniskā pasta vēstuli ir informējusi ministriju, ka Konkurences padomes ziņojums ir sagatavots un pieejams Konkurences padomes mājas lapā.

Lietā nepastāv strīds, ka līdz tiesas sēdes datumam 2013.gada 30.oktobrī pieteicēja nav saņēmusi vēstuli no ministrijas, kurā tiktu sniegta informācija, kāda ir valsts politika digitālo mācību līdzekļu ieviešanā izglītības iestādēs, vai tiktu sniegta informācija, kad būs iespējams saņemt pieprasīto informāciju.

Attiecībā uz minēto faktu tiesa norāda, ja starpatbildē ir dots iestādes apsolījums sniegt prasīto informāciju *nekavējoties* pēc citas iestādes veiktā pētījuma vai viedokļa saņemšanas, tad tiesas ieskatā iestādei saprātīgā laikā pēc citas iestādes veiktā pētījuma vai viedokļa saņemšanas ir jāsniedz prasītā informācija vai starpatbilde ar informāciju par to, kad tiks radīta personas prasītā informācija. Šajā lietā Izglītības un zinātnes ministrija vairāk kā divus mēnešus pēc Konkurences padomes ziņojuma saņemšanas minētās

darbības nav veikusi, kas tiesas ieskatā ir nesamērīgi ilga kavēšanās ar atbildi, tādējādi tiesa uzskata, ka minētā Izglītības un zinātnes ministrijas bezdarbība ir uzskatāma par prettiesisku faktisko rīcību. Tiesa pamato savu uzskatu arī ar Informācijas atklātības likuma 14.panta pirmās daļas 3.punktu, kas paredz galējo informācijas sniegšanas termiņu 30 dienas no pieprasījuma saņemšanas, ja informācijai nepieciešama papildu apstrāde. Tādējādi 30 dienu laikā no ministrijas norādītā priekšnoteikuma informācijas radīšanai iestāšanās ministrijai bija jāsniedz atbilde uz lesnieguma otro jautājumu vai starpatbilde, kurā tiktu norādīts, kad tiks radīta un sniegta personas prasītā informācija.

[11.2] Tiesa noraida pieteicējas argumentu, ka tiesai ir jāvērtē tikai šajā lietā sniegtās starpatbildes tiesiskums jeb tikai tiesiskā situācija Atbildes sniegšanas brīdī. Tiesa norāda, ka prasījums atzīt par prettiesisku iestādes atteikumu sniegt informāciju (vai iestādes rīcību, informāciju nesniedzot) un prasījums uzlikt iestādei pienākumu sniegt pieprasīto informāciju kopumā veido vienotu prasījumu par pienākuma uzlikšanu iestādei veikt noteiktu darbību – sniegt pieprasīto informāciju. Līdz ar to šādos gadījumos prasījums atzīt par prettiesisku informācijas nesniegšanu nav vērtējams kā patstāvīgs prasījums, līdzīgi kā prasījums atcelt nelabvēlīgu administratīvo aktu nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets, ja prasījums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 26.septembra sprieduma lietā Nr. SKA 525/2008 15.punktu).*

Tādējādi tiesa secina, ka gadījumā, ja informācija nav sniegta, tiesai ir jāvērtē, vai sprieduma taisīšanas brīdī pastāv priekšnoteikumi informācijas sniegšanai, un iepriekšējam informācijas sniegšanas atteikuma tiesiskuma izvērtējumam ir pakārtota nozīme.

[12] Tiesa konstatē, ka Izglītības un zinātnes ministrijas Atbildes vēstulē sniegtā informācija par 2012. gada 26.jūnijā Valsts izglītības satura centra mācību līdzekļu – mācību grāmatu izdevēju konsultatīvās padomes sanāksmi, kurā piedalījās arī pieteicēja, pēc būtības sniedz atbildi attiecībā uz pieteicējas lesniegumā ietverto aicinājumu organizēt publisku un visiem pieejamu Izglītības un zinātnes ministrijas tikšanos ar Latvijas mācību līdzekļu izdevējiem, lai apspriestu valsts politiku elektronisko mācību līdzekļu ieviešanā. Tādējādi tiesa uzskata, ka uz lesniegumu minētajā daļā ir sniegta atbilde pēc būtības.

Tiesa norāda, ka personas tiesības uz atbildes saņemšanu pēc būtības nav saprotama tā, ka personai sniegtā atbilde būs atbilstoša tās priekšstatam par to, kāda atbilde ir jāsniedz. Proti, tas apstāklis, ka iestādes atbildes saturs nav atbilstošs personas gribai, pats par sevi nenozīmē, ka atbilde nav sniegta pēc būtības.

Savukārt attiecībā uz lesniegumā minēto prasību veikt pasākumus, lai kliedētu bažas par elektronisko mācību līdzekļu iegādes (izstrādes) konkursa godīgumu, Atbildes vēstulē nav sniegta atbilde, kas ir uzskatāms par prettiesisku faktisko rīcību. Satversmes 104.panta jēga ir nevis tikai piešķirt personai tiesības izteikt savu viedokli, bet garantēt atgriezenisku reakciju no valsts *(skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 10.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-3/2012 6.punktu).* Tiesas ieskatā ministrijai, atbildot uz minēto prasījumu, bija jānorāda apsvērumi, kas kliedētu pieteicējas bažas, ka konkurss par elektronisko mācību līdzekļu iegādi vai izstrādi varētu tikt rīkots, pārkāpjot atklātības, vienlīdzības un godīgas konkurences principus.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikumu pilnībā vai daļēji apmierina, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicēja 2012.gada 26.jūlijā ir samaksājusi valsts nodevu Ls 20 apmērā *(lietas 6.lapa)*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 255.panta trešo daļu, 329. un 331.pantu, Informācijas atklātības likuma 15.panta otro daļu un lesniegumu likuma 10.panta otro daļu Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt daļēji SIA „Apgāds Zvaigzne ABC" pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Izglītības un zinātnes ministrijas faktisko rīcību, nesniedzot SIA „Apgāds Zvaigzne ABC" 2012.gada 5.jūnija iesnieguma Nr.1-05/55 otrajā jautājumā pieprasīto informāciju, kā arī nesniedzot atbildi pēc būtības uz minētajā iesniegumā ietverto prasību veikt pasākumus, lai kliedētu bažas par elektronisko mācību līdzekļu iegādes (izstrādes) konkursa godīgumu.

Uzlikt pienākumu Izglītības un zinātnes ministrijai divu mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas sniegt SIA „Apgāds Zvaigzne ABC" tās 2012.gada 5.jūnija iesnieguma Nr.1-05/55 otrajā jautājumā pieprasīto informāciju un atbildēt pēc būtības uz minēto iesniegumu daļā par SIA „Apgāds Zvaigzne ABC" prasību veikt pasākumus, lai kliedētu bažas par elektronisko mācību līdzekļu iegādes (izstrādes) konkursa godīgumu.

Pārējā daļā pieteikumu **noraidīt.**

Piespriest no Latvijas Republikas par labu SIA „Apgāds Zvaigzne ABC" *(reģ.Nr.40003154167, juridiskā adrese Kr.Valdemāra iela 6, Rīga)* samaksāto valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu daļā par Informācijas atklātības likuma piemērošanu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Pārējā daļā spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese *(paraksts)* T.Jefremova